

בערלין והמדינה. עם צורת רבינו המנוח זצ"ל, בערלין שנת יג"ל ישראל
[תקצ"ד] (1834) לפ"ק. סה דף.

3] פרקי אבות עם ארבעה פירושים מגאוני ארץ... א. פירוש אדונינו מו"ר
הגאון... מו"ה אליהו מוילנא זצ"ל... ב. לחם שמים מהגאון הג' החכם הכולל...
מו"ה יעקב עמדין זצ"ל, מטרתו לבאר כל סתום בעומק דברי המשנה, ולדלות מבאר
חכמתם העמוקה פניני חכמה ודעת ועל כל קוץ וקוץ מדבריהם תלי תלי מוסר השכל
וידיעות נשגבות. ג. לחם נקודים, מהגאון הנ"ל, הבא במשפט על כל נעלם בחכמת
השפה. שוקל ומונה כל אותיות ונקודות, כידי ידעתו הנפלאה בדקדוק הלשון לקיים
מאמר חז"ל בני יהודה דדייקי בלישנא תורתם נתקיימה בידם. ד. הגהות וחדושים
מאת הגאון... מו"ה צבי הירש זצ"ל רב דק"ק בערלין והמדינה... בערלין
[ווארשא 18] בשנת "לכו לחמו בהלחם השמים" [תר"ך] לפ"ק. סג דף.
בראש הספר הסכמה מאת הרב שמואל אביגדור תוספאה, קארלין, ג ניסן תר"ך.

4] ספר עץ אבות על פרקי אבות עם חמשה פירושים מגאוני ארץ ה"ה פירוש
רבינו עובדי' מברטנורא ומהגאון תוי"ט זצ"ל ופירוש לחם שמים מהגאון הג' הצדיק
החכם הכולל כקש"ת מו"ה יעקב עמדין זצ"ל מטרתו לברר כל סתום בעומק דברי
המשנה ולדלות מבאר חכמתם העמוקה פניני חכמה ודעת ועל כל קוץ וקוץ מדבריהם
תלוי מוסר השכל וידיעות נשגבות. לחם נקודים מהגאון הנ"ל הבא במשפט על כל
נעלם בחכמת השפה שוקל ומונה כל אותיות ונקודות כידי ידעתו הנפלאה בדקדוק
הלשון לקיים מאמר חז"ל בני יהודה דדייקי בלישנא תורתם נתקיימה בידם. ובסוף
הספר הצגנו פירוש אדונינו... מו"ה אליהו מוילנא זצ"ל... ולאחר זה הדפסנו גם
הספר לוח ארש מהגאון רבינו יעב"ץ הנ"ל בו מבאר הרבה תקונים מהספר. ומחמת
שהספר הזה איננו בנמצא על כן התעוררו האברך... מו"ה שמואל ראזין ושותפו...
מו"ה ישראל קויפמאן להביא שנית לבית הדפוס... קראקא שנת תרמ"ג (1883)
לפ"ק. 2, סא דף. 4°.

5] עץ אבות... הוצאת שמחה ליב פויגיל בגאניטש, בלשונם גאניא (Gánya).
מאראמאראשסיגעט תרע"ב (1912), בדפוס ר' אברהם קויפמאן ובניו. פח דף. 4° 10.

6] עץ אבות והוא פי' לחם שמים ולחם נקודים על מס' אבות חברו הרב הגאון

18. אין ספק שנדפס בחארשא. בשער הספר נאמר: ע"י השגחותינו וההשתדלותינו — יהושע
גרשון מונק, מחזיק סקלאד [מחסן] מכל מיני ספרים בחארשא, ברחוב פראנצישקאנר בחצר
גאלדמאן נומר 2258; שלמה זלמן במה"ו אברהם מאיר ג"י בארשטיין. שני אלה נזכרים
כמול"ם בהסכמת הרב תוספאה. מונק נזכר גם בדברי המגיה נחמיה צבי הירש בר' יצחק
אייזיק מקאלנע אשר בסוף הספר, הכותב בין היתר: "הפירוש לחם שמים אשר היה לפני
לרגל מלאכת הגהתי נדפס בטעותים ושבששים". בעמ' האחרון: "ע"י המסדר אותיות החתן
יוסף פויגעלבוים וע"י הוצעור הבחור פנחס מאנדעל".

19. דף עב—עה פירוש הגר"א לאבות; דף פד—פח: "שמות הפרענומערנטען". בראש הספר
באות נוסף על ההסכמות שבמהדורה הראשונה גם "מכתבים מגאוני וצדיקי זמננו": ר' ישראל
[האגר], חיזניצה, ר' יצחק אייזיק [חיים], סאפינקא, ר' יודא ג"ח [גרינחאלד], סאטמאר,
ר' אברהם יוסף ג"ח, חוסט, רבי יהודה יואל [דייטש], גאניטש. עיין: מספרות ישראל באונגאריה,
מאת נפתלי בן-מנחם, ירושלים תשי"ח, עמ' 192.

האמתי המפורסם בכל קצוי תבל בספריו הרבים המלאים חריפות ובקיאיות ומאיר לעולם כלו בדרך מוסר השכל ה"ה כקש"ת מהור"ר יעקב עמדין זצ"ל... יצא לאור ע"י הוצאת "דרוש", ניוארק תש"י (1940). סג דף. 8°. (צילום המהדורה הראשונה).

[ח]

[1] זאת תורת הקנאות... אמשטרדם תקי"ב [1752]. עג דף. 4°. [לצערי לא עלה בידי להשיג טופס שלם עם שער].

בספר הפרקים הבאים: א. ספור צידת צבי מודח (עד דף יג), הוא מעשה ש"צ מיום הולדו עד יום מותו, לפי ספרים וסיפורי אנשים; ב. נוסח שני של מעשה ש"צ בקצרה (עד דף טז), על-פי ספר לועזי שנתחבר באותם הימים באיזמיר [עיין: תולדות יעב"ץ, הערה 256]; ג. טופס שלישי בשם מנחת קנאות (עד דף כא), מאת ר' אברהם קונקי מחברון; ד. טופס רביעי (עד דף כב), לפי הספר מעשה טוביה (יעסניץ תפ"א); ה. זכרון לבני ישראל, מכתבים מאת רבני וויניציאה וגדולי איטליה; ו. ספור מעשה שזכרו כותבי חדושים ודברי הימים שאירע באיזמיר; ז. וזה פתשגן הכתב אשר כתבו... יחידי עם סגולה מק"ק ירושלם תוב"ב להגאונים של ארבע ארצות ולחכמי גולה באשכנז ופולין, מכתב גאוני קונשטאנטינא לקיום ואישור מוסיף על דברי חסידי ירושלם, מכתבם על דבר אברהם מיכאל קארדונו ונחמיה חיון, העתק לחישת שרף (דף לח—מב), איגרות רבני איטליה על רמח"ל, ועוד. מפתח לספר זה ב"קיצור ציצת נובל צבי" (עיין ערך ט).

[2] ספר תורת הקנאות מאת הגאון הגדול המובהק המבקר הגדול קנא בן קנאי מהור"ר יעקב המכונה יעב"ץ זלה"ה העשוי שלא לאחוז ספר ערום בלי דעת מקור מוצאו ואם נשמרו המנערים (ומריקים אותו מכלי אל כלי) אך מאשם תוספת ומגרעת או אם חלו בו ידי מעתיק שוגג ומשגה עור בדרך לא סלולה מקדמונו של עולם נוסעת ולשפות על פני עקשי לב רוחם זרה לעת"י ותשליכם עצתם אל ארש אחרת מוסר פורצת לנתק מוסרות להפר ברית וחק עולם נפשם פושעת לכל עובר פושקת רגליה לכל מנאף נשמעת לכל בהמה רובעת ונרבעת שכורת יין תנינים כוס קובעת אפילו חמור בשוק תובעת גם כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם וחוטא ילכד בה לעבור על דת כובעת והיה להם בית המדרש למשמרת שמוציאה את היין הטוב וקולטת את השמרים מיין חמר סוחטי ענבי רוש נפש רעבה לתועבה כל מר מתוק כל פסולת ולכלוך בולעת כל זוהמא שואבת ואיננה שובעת כחזיר צובר באשפה ישמן בדומן כן נפשם בצאת גלולי האדם מתענגת ומשתעשעת ובטלית מטולאה טלאי ע"ג תלא"ה מלוכלכת בטיט היון ובצואה רותחת יוצאה בשבת"י כחמור במרדעת ותהי אחריתם כמוהו בכף הקלע נשמתם נקלעת על כן אמרנו לסקל אבני נגף ולבור את כל זה אשר זורה ברחת מה לתבן את הבר באר"ש לא נודעת ואורח צדיקים כאור נוגה ה' רגל חסידיו ישמור נפשם חיל בה' בקדוש ישראל תתהלל באור פני מלך חיים נושעת, בדפוס ה' מיכל וואלף בלבוב שנת לא בא כבושם זה אך הפעם [תר"ל, 1870]. 150 עמ'. 8°.

פרידברג רושם גם מהדורה שלישית, לבוב תר"ך, שאינה ידועה לי.

[ט]

[1] ספר קיצור ציצת נובל צבי אשר נלקט מתוך ספר הגדול ציצת נובל צבי אשר איזן וחיבר הגאון הגדול והמפורסם הרב המובהק המקובל האלקי כמוהר"ר

[252]

יעקב ששפורטש זלה"ה והובא בבית הדפוס במצות ובהוצאת בן הרב המחבר הנ"ל פעם ראשון בשנת התצ"ז באמשטרדם ועתה הועלה על מזבח הדפוס שנית לרצון לפני ה', בהגהה מדויקת מאד, עם תוספת תשובות מהרב המחבר השייכים לענין הזנה (ותשובתו של שמואל הרמתי הגאון החסיד כמוהר"ש אבוהב ז"ל) ועם הערות הראויות [אלטונא, תקי"ז, 1757]. ס דף. 4°.

בשער הספר הקדמת רי"ע: "אלה דברי יעב"ץ" [לכן ראיתי כי טוב הוא לחדש כנשר נעוריו של חבור נחמד זה ישוב לימי עלומיו ואם רבו מארבה מוקשי טעיותיו עלה כולו קמשוני השגיאות בסבת המעתיק שלא השגיח לרפא מומיו אנכי פניתי אבני מכשוליו כסיתי מערומיו בטורח גדול ויגיעה רבה הארתי מחשכי ארש לשונו והשיבותיו על כנו דבר דבור על אפניו. גם הוספתי על המאורות כמה תשובות בדבר מחבור שו"ת שלו הנוגעים בנשא הלז [בדין נשיאת כפים בכל שבת] ... גם לא מנעתי ממנו איזה הערות קצרות הראויות לתת לו לברר עניניו].

[2] ספר קצור ציצת נובל צבי אשר איזן וחיבר ... הגאון הגדול והמפורסם ... המקובל האלקי כמוהר"ר יעקב ששפורטש זלה"ה דור אחד עשר להרמב"ן זלה"ה. נדפס פעם ראשונה באמשטרדם בשנת התצ"ז ע"י בן הרב המחבר הישיש הנכבד כה"ר אברהם ששפורטש זלה"ה ופעם שנית ע"י הגאון המקובל המפורסם מו"ה יעקב עמדין (יעב"ץ) זלה"ה בדפוס שלו עם הערותיו ועתה הובא לבית הדפוס פעם שלישית²⁰ על ידי השותפים הנכבדים הרבני מוהר"ר מאיר גרינשפאן נ"י והרבני מוהר"ר אברהם יהושע העשיל בארסקי²¹, אדעסא תרכ"ז, 1867, בדפוס משה אליעזר בעלינסאן. נב דף. 4°.

[י]

עקיצת עקרב, חלק ראשון²² חבור מחוכם נרמז בו שם המחבר. המשמש בבתי שם ועבר. שואל מפני היראה ה' יראה ללבב מי אשר יחובר ומשיב מפני הכבוד יקר תפארת תורת אמנו ואמונת אבותינו ולחכמה אחות לנו מה נעשה לאחותנו ביום שידובר. ומפני אהבת האמת רוח מבינתו יאבר. יענה כסיל כאולתו אולת קשורה בלב נעור וריק מיראת ה' וילך לקראת נחשים ועקרבים מחבר. במתת שקר מתהלל באילילים. ושם שמים מתחלל בילדי נכרים יספיק לא דרש את ה' כי ברופאי אליל לרפות על נקלה שבר. מגביה לעוף בלי אבר. טוענין למסית ומדיח את ישראל בהבליו ובכשפיו הרבים מלא כליהם בור חמור הבר ושור הבר. שור המועד להזיק בכל אבות נזיקין שור שחור ביומי ניצ"ן משכח שכיתי (חיותא די) קיטרי לא סבירית ולא קבילית קטיר קחזינא הכא מאן גבר. ההוא ע"ובא טמא דאסקיה אשמדאי לאורחא כההוא רויא דממילא נפיל בבירא חדא לעביד ביש בישותיה דההוא גברא מידע ידיעא חוצפ"א כלפי שמיא מקטע רגליה דרשיעא גרמיה תבר. לא יחרוך רמיה צידו

20. במהדורה זו אין כל חידוש לעומת המהדורה השנייה. עיין במבוא של ישעיה תשבי ל"ספר ציצת נובל צבי" לרבי יעקב ששפורטש, יוצא לאור בנוסח שלם על-פי כתבייד (ירושלים), עמ' מב.

21. בסוף הספר הודעת מאיר גרינשפאן, כי שותפו הסתלק מההדפסה לאחר שנדפס הקונטרס הראשון ובשנת תרכ"ח אמנם הדפיס שער חדש בו נזכר גרינשפאן לבדו. לשער זה הוסיף תמונה: "שבתי צבי במאסר".

22. מ"עדות ביעקב", דף ית, ב, מסתבר, שהתכוון לכתוב חלק ב.

ציד הרמאי זקן אשמאי המין הרע צורר היהודים המצר לישראל נעשה ראש שורש פורה ראש ולענה הוא ענה פסול שהביא פסילים לעולם יונתן אייבשיץ שר"י פרא אדם למוד מדבר. השמח אלי גיל כעמים וזנה אחרי אלהי נכר ארור האיש אשר עשה פסל ומסכה מורה שקר ושם בסתרו של עולם וירא ה' וינאץ ובנחלתו התעבר. לאותו רשע לא מצינו לו חבר. ישיש כי ימצא קבר. פתוח גרונם לשונם יחליקון לגבר. אשר דרכו נסתרה והשיאו רוח עושים לדבר על ה' סרה ועל משיחו כפרה סוררה וכחזיר גובר. ולץ לא שמע גערה כפתן חרש אשר לא ישמע לקול מלחשים מסברו ליה ולא סבר. יכרו עליו חברים יחצוהו בין כנענים ברע ברשע שנאב ושמאבר. עשו מלחמה את החמשה חומשי תורה וחמושים עלו בני ישראל ובראשם מלכי עבר. המאמינים בה' אלהי ישראל ועליו נותנים סבר. והצדיקו את הצדיק דמעיקרו במקום טהרה עומד ומכיפיה מיבריך כמעין המתגבר. קנאי בן קנאי המקנא לאלהיו כי קנא בהוללים ויקח רמח (חרם) בידו ויפלו חללים כחרס הנשבר. יריע אף יצריח כגבור יצא מלאך גבריאל על אויביו יתגבר. ויקנא לו תלמידו תלמיד חבר²³. המושל בכל אשר לו דולה ומשקה מתורת רבו נאמן ביתו וגובר. ויעמוד ויפלל להשיב את האפיקורוס חלל רשע אשר התודע לרשעות ולרשע התחבר. כסיל עובר ומתעבר. על ריב לא לו לא ידע יחקרהו בכזב ובשוא ייפהו כחול כז"ב צבר. והכסף יענה את הקו"ל ועמו שובראתא חמרא ובטש לשרגא חוצפא מלכותא בלא תגא דחציף כולי האי בכתב מטהר חזיר יער מפריץ פרצה מצדיק רשע מרשיע צדיק כביר זך וגבר. משכיל על דבר. ימצא טוב טעם ודעת משפטים אתו ידבר. יתן כעפר חרפ"ו כקש נדף קסתו (קסת יהונתן נסוג אחור) קסת ישבר. ובדק בן זכא"י בעוקצי תואנות מאן דעקציה לעקציה עקרבא וזיבורא לטריקיה חויא דרבנן ויוצק לתוך פיו שתילה של אבר. למען ידעו דור אחרון מספרים תהלות ה' ועוזו עמים תחתנו ידבר. נדפס באמשטרדם [תקי"ג²⁴, 1753]. כ דף. 4°.

מעבר לשער ארבע שאלות "בענין הקמיעות הרעות הידועות" ומתחילה התשובה.

[יא]

ש פ ת א מ ת ו ל ש ו ן ז ה ו ר י ת ה מ ל ב י ן ו מ צ ה י ר ב ר ו ר י ה ד ב ר י ם ו נ ק ש ר ב ר א ש ה ש ע י ר ו צ פ י ר ה מ נ ג ח ב ק ר נ ו ק ר ן מ ו ע ד ת ל י ל ך ו ל ה ז י ק ל ד ח ו ת ו ל צ ו ק ז ו ה י א מ צ ו ת ו ל ה ג י ד ל ע ם פ ש ע ו ו ל ב י ת י ע ק ב ח ט א ת ו א ת ה ק ו ל ק ו ל י ע ק ב נ ש מ ע מ ר ח ו ק ק נ א י ב ן ק נ א י ה ״ה הגאון מוהר"ר יעקב בן לאותו צדיק הגאון הגדול המפורסם מוהר"ר חכם צבי זצ"ל ה"ה שפרסום מ"י היושב בראש בשלש ק"ק אה"ו שכתב הקמיעות הנמצאים בכרך הזה ולהודיע לרבים כוונת הכותב בפירושא לסכנתא איך שבלבל הכותב הלשונות והחליף דתו עשרת מונים באמונה כוזבת שבתי צבי תר"ו שר"י. ואליו מפיל תחנתו ומכנהו בשם צבי אל ר"ל כאשר כבר נודע קול חלקלקות לשונם כאשר נדפס כרך קטן בק"ק אמשטרדם לפרט (מושיע) מכונה בשם (עטרת צבי) בקונטרס אחרון סדרו שיר כולל מזמור (קכו) הפכו קערה על פיה וקראו בשם צבי אל. ע"ש. וזה נחמה ליעקב שנודע לרבים למען לא יטעו אחריו מעם ה' מדרך האמת לשקר ינגף ה' אויביו המדיחים ומסיתים עם רב מישראל ולא יהי רפואה למכתן ולהמקנאים קנאת ה' צבאות יבוא ברכות טוב, אמן. נתאחר הדפוס עד עתה כי כל הגאונים היו מצפים שיכנע לבבו ויקבל תשובה למען לחפות עליו ולכסותו כלילה לחוס על כבוד

23. עיין: תולדות יעב"ץ, עמ' 23.

24. עיין: עדות ביעקב, דף יח, ב, ו"שבירת לחות האון" (תקט"ז) ג, א: "אחי בספר המחוכם עקיצת עקרב... כבר יצא לאור עולם החבור המאיר עינים הלז זה כשלש שנים".

תורתינו וכבוד משפחתו וכלום בקשו ממנו כי אם לפרש ולתרוץ דבריו בפירוש מספיק על הקמיעות ועוד מקבל עליו המסדר באם שיש עוד ביד ר"י אב"ד מהמבורג לפרש דבריו בפירוש מספיק על הקמיעות הנדפסים בכרך הזה מקצה אל הקצה במחברת המתקבל על הדעת חכמי הדור וגאוני הזמן שבאשכנז. שידפוס פירושא ולשלוח מקצה ועד קצה ארץ לגלות צדקתו בארץ. מודעת זאת בכל הארץ שבכל מקום שנוכח בחיבור הלז שם גוי או כומר... הכוונה מיוחדת על אותן האומות שעובדי' כוכבי' ומזלות... נדפס [אלטונא 25 ?] תי"ו קו"ף יו"ד ב"ת [תקי"ב, 1752] לפ"ק. לד דף. 4°.

בראש הספר הקדמה (3 עמודים). 12 דף קמיעות מיוחדים לרבי יהונתן אייבשיץ ופירושן ואחריהן איגרות גדולי הדור בעניין זה: מכתב כללי חתום בידי ר' יעקב יושע מקראקא, רבה של פפד"מ, המצפה לשבת בארץ ישראל אם יגמור ה' בעדי לטובה; ר' שמואל הילמן, רבה של מיץ; ר' אריה ליב, רבה של אמשטרדם; [וכל הדברים הנאמרים למעלה הוא בהסכמת הרבנים המופלאים חכמי וגאוני הדור דהשיבה הכוללת המפורסמת דקהל וניציאה להחרים ולנדות ולארר ולקלל אותו האיש שהמציא נוסח הקמיעות הטמאות האלו" (6 חתימות מיום ט תשרי תקי"ב)]; מכתב ראשון של רי"ע להרב ממיץ מיום י שבט תקי"א²⁵; מכתב ר' נחמיה רישר, מדייני מיץ ואב"ד דמדינות לוטרינגין וקריכנינגין; מכתב הרב מאמשטרדם להרב ממיץ מיום יא אדר תקי"א; מכתב הרב מפפד"מ להרב ממיץ מיום ה ניסן תקי"א; מכתב רבי שמואל עסינגין להרב ממיץ בהיותו עוד במנהיים מיום ו אלול תק"י; מכתב ר' חיים כהן רפפורט, רבה של לבוב, על קמיע אחד; מכתב הרב מאמשטרדם להרב ממיץ מיום י"ב למב"י תקי"א; מכתב מר' הירש²⁷ לאחיו רבי שאול, רבה של דובנא²⁸; שני מכתבים מהרב ממיץ לרב מאמשטרדם, ראשון מיום טו אייר תקי"א ושני ללא תאריך ותשובת הרב מאמשטרדם מיום י סיון תקי"א; מכתב מהרב מפפד"מ לרב מאמשטרדם ולרי"ע מיום ט סיון תקי"א; כרוז "שנכרו בק"ק מיץ בשני בהכ"נ בשחרית ביום ו' יא סיון תקי"א". מכתב הרב מאמשטרדם למנהיגי ק"ק ליסא ורבה ר' מרדכי מיום יא סיון תקי"א; מכתב ר' יהושע העשיל [לבוב], רבה של שוואבך, מיום טו סיון תקי"א להרב ממיץ; מכתב מהרב ממיץ לר' אברהם, פרנס ד' ארצות מיום י סיון תקי"א; מכתב הרב מפפד"מ לאב"ד מהמבורג, ותוכן הדבר דברי תוכחה ויראה שיבקש מחילה מאת ה' וכבר בא בדפוס בק"ק אמשטרדם עם תוספת המדפיס; מכתב מר' יצחק זליג קרא, רבה של הנובר, אל הרב ממיץ; מכתב מר' מרדכי מה"ש, רבה של דיסלדורף להרב ממיץ; מכתב מהרב מפפד"מ לראשי ק"ק מיץ מיום כ אלול תקי"א ולראשי ק"ק המבורג מיום כ אלול תקי"א; מכתב מר' שלום בוזאגלו אל ר' יונתן להאמבורג והעתק ממנו נשלח לרב מאמשטרדם ומכתב ממנו לר' דוד מילדולה בלונדון מיום ט בתמוז תקי"א; מכתב מר' יששכר בעריש סג"ל משעכנווצי "נאמן בני ישראל דד' ארצות" מיום א' דסליחות תקי"א אל הרב מאמשטרדם; מכתב "מגברא מהימנא" להרב ממיץ מיום ב אלול תקי"א; מכתב מחכמי ישיבת וויניציאה להרב מאמשטרדם; מכתב מר' אברהם בהר"ב מליסא.

25. פרידברג ב"בית עקד ספרים" רושם: אמשטרדם.

26. עיין: תולדות יעב"ץ, עמ' 15, הערה 139.

27. ר' צבי הירש ברלין, רבה של ברלין.

28. משנת תקט"ו שימש ברבנות אמשטרדם במקום אביו.

פרנס הועד דד"א להרב ממיץ מיום ד תמוז תקי"א וממנו לפרנסי אמשטרדם מיום
 כב מרחשון תקי"ב.
 אוצר החכמה

[2] שפת אמת ולשון זהורית...²⁹ יצא לאור ראשונה בשנת תקי"ב ועתה יצא לאור שנית פה לבוב בשנת תרל"ז [1877] לפ"ק. כה דף. 4° 30.
 גלוו אליו ספר התאבקות; שחוק הכסיל; יקב זאב וגת דרוכה (פט דף) ובסוף
 "מכתבים גלויים" (שייך לספר שפת אמת, דף פט—צו), על אלה בערכם.
 [יב]

ספר שבירת לוחות האון שבר ישבר מצבות הבעל האומר אך עשרתי
 מצאתי או"ן לי כל יגיעי לא ימצאו לי עון. והציב לו יד בס' מירס שקראו מחברו
 לוחת עדות (כבר נשתנה שמו מפני חליו נקרא שמו בפי כל לוחת ערות ויוכל להיות
 כך האמת הוא שמו מתחלה. ולפי שאינו יכול לאמן שמו בכתיבה נתחלף לו רי"ש
 בדל"ת וארע זה כמו שהתנצל במה שקרה לו בכתב קמיעותיו וכמ"ש בספרו זה. אבל
 שמו הנאה לו הוא ודאי לוחת אדות באל"ף. והוא חלוף מותר ונאות קורא בגרון. חק
 על לוח אידו. כתב יד מעידו כנגד עדים (קרי ביה עדות בחירק ויהא לחה מלשון
 ליחות ר"ל לח הוא מלכלוך) כל צדקותיו ד"ס גי' לוח יחשב לאיש ההוא גם לוחת
 עדות גי' מדת לילית כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.
 עלה כתיב ואת היותרת על הכבד בתר דעבדת נאופין ואסתלקת עליה מצח אשה
 זונה מן הכבד נפקא לאבאשא לכל עלמא ולמעבד נאופין עם כולא. לבתר איהי סלקא
 בעזותא דאנפין ועוד בתר דנפקת לנאפא עם כולא יהיבת שיורין לבעלא ויתן את
 הילד בזונה זאת אומרת גם לי... גם לך לא יהיה גזורו. צדקה נפשה בחקרי און ומכ
 תבים עמל כתבו חוקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם. הן אל לא ימאס תם יושב
 אוהלים יושבי יעבץ ולא יחזיק ביד מרעים המשכימים לפתח חטאת רובץ. בריך
 רחמנא דיהב חכמתא לחכימין שכל פנייתם דרך ימין מתוך חושך הסכלות של חבור
 עצבים הנ"ל נראה אור גדול מתנוצץ עצמת חכמת המחבר הוא המשבר שהכניס
 המנוול לבה"מ און הוא נמות אם ברזל הוא מתפוצץ. רוב עצם גולגלתו יתרוצץ.
 אכן לשקר מרבה רגלים כנדל על גחון ילך נקצץ. עפר לחמו גם אחר שיעמוד כהן
 לאו"ת לובש תשבץ ושלום על ישראל ורבנן זרע אמת רודפי צדק אוהבי היושר בני
 בינה בעלי כושר יזכו לביאת גואל צדק ב"ב נדחי ישראל ויהודה מארבע יקבץ.
 נדפס בזאלקוע [אלטונא³¹] שנת וכתוב יושר [תקט"ז, 1756] לפ"ק. ס, [2] דף. 4°.
 בהרשאת חכמי חרשים נבוני לחשים. קציני רוזני רבני ועד ד"א שהציג המחבר
 מהרד"א³² דבריו לפניו ויענו כולם. ויאמרו הוצק חן בשפתותיך. על כן משחק
 אלקים אלהיך שמן ששון מחברריך, חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. עליה תעור
 קסתך. שלום רב לאוהבי תורתך. משה שפיר קאמרת. יישר כחך ששברת.

בדף לד—לה רשימה של 59 איש שנפטרו בג' הקהילות בשנים תק"י—תקי"ג.
 בסוף הספר מכתב בלשון אשכנז, מאת Franz Eilhardt Joachim von der Hude
 על מחברת Carl Anthon.

29. הועתק נוסח השער של המהדורה הראשונה.

30. הוצאת מיכאל וואלף.

31. כך מתברר לפי האותיות.

32. ר' דוד און. עיין בהסכמת רבי אברהם הכהן מזאמאשט, רבה של טרלא, בעל "בית אברהם"
 אשר בראש הספר.

ספר שמוש הוא כלי זיין מיוחד להשתמש בו כל איש יהודי נאמן לה' יצא חלוץ למלחמה וחמוש; לידע מה לענות לכסילים ולהשיב לאפיקורסים המקוללים המתועבים כת ש"ץ שר"י שקוק כמוש; הנמשכים כשור אל טבח אחר צבי מודה אשר אין למלוך ציץ נובל יבש חציר נבל כמוש; המסיתים ומדיחים את ישראל

ואומות בהבליהם הוזה יירשם באהליהם קימוש; אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' ספר תורתו מפינו לא ימוש. כולל שלשה חבורים: שוט לסוס בו כתבי התחלת התעוררות המינים המתועבים כת ש"ץ שר"י בפדאליע, מתג לחמור (תוכו רצוף קונטרס רסן מתעה ופתקא דנפל מרקיעא), ושבט לגו כסילים הוא תשובות באנשי און המינין הנ"ל על טענותיהם המכונים עמל הכסילים וכולל בסופו שבט מוסר ונפל של עוזר לרעה כעוזר יחדיו יכליון.

הא לכם זרע קודש שארית ישראל מטע ה' להתפאר נטע נעמן, קחו לכם דוגמא לדורות הסובלים עול גלות החל הוזה באהבת אביהם שבשמים עם מאלהיו לא אלמן. אשר לא נסוג אחור לבם, בכל התלאה הנוראה אשר מצאתם בעומק בור השבי הלז לא נטה אשורם מני הדרך אורח ישרים סלולה ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, נוחלי מורשה קהלת יעקב אש דת למו לא ינקה כל הנוגע בה, הנוגע בוגע בבבת עינו היהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה לפורענות מזומן, בחבור הלז תמצאו נוראות נפלאות אשר עשה ה' נגד עמו לא נבראו בכל הארץ כמוהם מיום גלות הארץ לא נעשו ולא נראו כהמה בשום זמן, ראו את אשר הגדיל ה' לעשות עמכם נקמת ה' היא בצורר היהודים קשה כהמן, אשר חשב לבטל תורה מישראל נלכד בפח אשר טמן, תכתב זאת לדור אחרון עליה לבניכם ספרו ולא ישכחו מעללי אל ומצותיו ינצורו, לא ימשו מפי זרעם וזרע זרעם עד עולם וחובל מול מפני שמן, יראו רבים ויראו ויבטחו בה' לא ייראו חרפת אנוש יושד כשוד שלמן, אור ישראל קדושו לא שכח חנות זכר בריתו, לא הניח אדם לבטל תורתו ויך צריו אחור חרפת עולם נתן למו כמתי באשמן, וברה מאתנו המורדים והפושעים בו ההולכים בשרירות לבם כת ש"ץ שר"י הארורה ויבדלו כל ערב מישראל בל ישחית עם ה' חבל נחלתו, יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וזה כל פרי הסר חטאתו לא יקום אליל (ש"ץ) וחמן, בשכר זה נזכה לגאולה שלמה לשוב בנים לגבולם, כיונים אל ארובותיהם, ואל מקומן כי"ר ב"ב אמן. נדפס באמשטרדם, שנת ותק"ח [תק"ח, 1758³³] מבוגדיך ותעשי לך במות טלואות לא באות. פט דף. 4°.

הקונטרס "שוט לסוס" (דף א—ח) מכיל "קצת כתבי גדולי פולין מועד הגדול דד"א על אודות המאורע הרע שאירע במחוז פאדאליע זה שתי שנים" [תקט"ו]. ספר "מתג לחמור" (דף ט—כו) מכיל תשובה על דברי ר' יונתן, מאת רי"ע, בקשר למאמרו בסוף ס' עולם רבא וזוטא (עיין בערכו) ודברי פולמוס נגד פרופ' מעגרלין ונלוזה אליו קונטרס "רסן מתעה" ובסופו "פתקא דנפל מרקיעא אמת שמיה תתן אמת ליעקב".

ספר "שבט לגו כסילים" (דף כז—עז) מכיל תשובות לטענות אנשי כת ש"צ, שמסרו לבישוף מקאמניץ פודולסק בשנת תקי"ז. במדור "עמל הכסילים" נמסר תרגום הטענות מפולנית "וזהו הנוסח ששלחוהו לידינו להשיב עליו, לא נשתנה הכתב כל עיקר". בסוף ניתנת תמצית הטענות והתשובות בשם "קצור שבט לגו כסילים" וחרוזים מנוקדים בשם "המבדיל", אשר "תקנתי לאמרם במוש"ק לצרפם אל ארבעת החרוזים שהצבתי בספר בית אל (עיין ערך הסידור) בסיום סדר היום". "שבט מוסר" (דף עח—פט) יספר על מפלת הכת במחוז פאדאליע ומביא סיפורו של ר' בער מבראד, איגרות של ר' אברהם הכהן מזאמשט "ודגל האהבה פרוסה על

33. התחלת ההדפסה היתה בתק"ח, אולם לא נסתיימה לפני תקכ"ב, כפי שמתברר מן האיגרות שנדפסו בספר משנות תקכ"א—תקכ"ב ועיין בחתימת הספר של "מטפחת ספרים", דף מט.

ק"ק בריסק דליטא והמדינות, ר' ישראל משלם זלמן, רבה של פודהייץ, בנו של רי"ע, ר' ליפמן כ"ץ מדאנציג, תלמידו של רי"ע, המוסר לו נוסח שני, מורחב ומדויק, "מפרטי המאורע עם המינים בגליל לבוב משנת תק"ו". בסוף הספר ציורים ממעשי הכמרים בפודוליה [עיין לעיל, עמ' 257].

[יד]

[1] ספר מטפחת ספרים, שני חלקים³⁴, העשוי שלא לאחוז ספר, ערום בלי דעת, מקור מוצאו ואם נשמרו המגעים (ומריקים אותו מכלי אל כלי) אך מאשם תוספת ומגרעת, או אם חלו בו ידי מעתיק שוגג ומשגה עור בדרך לא סלולה מקדמונו של עולם נוסעת. ולטפוח על פני עקשי לב רוחם זרה לעצת³⁵ ותשליכם עצתם אל ארש אחרת מוסר פורעת, לנזק מוסרות להפר ברית וחק עולם נפשם פושעת, לכל עוב"ר פושקת רגליה לכל מנאף נשמעת, לכל בהמה רובעת ונרבעת, שכורת יין תנינים כוס קובעת, אפילו חמור בשוק תובעת, גם כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם וחוטא ילכד בה לעבור על דת פוסעת, והיה להם בית המדרש למשמרת שמוציאה את היין הטוב וקולטת את השמרים מיין חמר סוחטי ענבי רוש נפש רעבה לתועבה כל מר מתוק... כל פסולת ולכלוך בולעת, כל זוהמא שואבת ואיננה שובעת, כחזיר נובר באשפה ישמן בדומן כן נפשם בצאת גלולי האדם מתענגת ומשתעשעת, ובטלית מטולאה טלאי ע"ג תלא"ה מלוכלכת בטיט היון ובצואה רותחת יוצאה בשבת³⁶ יי כחמור במרדעת, ותהי אחריתם כמוהו בכף הקלע נשמתם נקלעת, על כן אמרנו לסקל אבני נגף ולבור את כל זה אשר זורה ברחת מה לתבן את הבר באר"ש לא נודעת, ואורח צדיקים כאור נוגה ה' רגלי חסידיו ישמור נפשם תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל באור פני מלך חיים נושעת. בבית המהבר נדפס פה ק"ק אלטונא, שנת מטפחת [תקכ"ח, 1768]. נ דף. 4°.

מעבר לשער הקדמה קצרה בשם: הצעה.

[2] ספר מטפחת ספרים מאת הגאון הגדול המובהק המבקר הגדול קנאי בן קנאי מהור"ר יעקב המכונה יעב"ץ זלה"ה. חלק ראשון וחלק שני...³⁵ ועתה בהוצאה החדשה נלוה אליו ספר עיטור ספרים מאת הרב... מוהר"ר ראובן כהן רפאפארט נ"י מטארנאפאל משיב בטוב טעם על דברי המחבר זלה"ה שיהי' דברי חכמים קיימים וגם נלוה אליו לתועלת המעיינים תולדות המחבר³⁶ למען לא יחסר כל בו, בדפוס ה' מיכל וואלף בלבוב, שנת "לא בא כבושם זה אך הפעם" [תר"ל 37, 1870] לפ"ק. [12], 120, [2] עמ' 8°.

34. חלק א (דף א—יח) עוסק בספר הזוהר, תיקוני זוהר ומדרש הנעלם תוך גישה ביסרתית, שנכללו בו מאמרים משובשים שאין לייחסם לשום תנא או אמורא. עיין "בן יוחאי" לר' משה קוניץ (וינה תקע"ה) ו"נחלת יהודה" לר' שלמה יהודה ליב הכהן רפאפורט, חלק ב (לבוב תרל"ג). חלק ב (דף יח—מג) מכיל השגות על הספר "אמונת חכמים" (מנטובה ת"ץ) לרבי אביעד שר שלום באזילה. דף מד—מו: מפתח עם לוח התיקון והשמטת. דף מז—נ: חתימת הספר. הרב ראובן מרגליות בספרו "שערי זוהר" (ירושלים תשט"ו), עמ' 116, למגילה ט, א מציין המקומות ב"נצוצי זוהר" שלו, בהם יישוב תמיהות רי"ע על הזוהר בספר "מטפחת ספרים".

35. ההמשך כבשער המהדורה הראשונה.

36. מאת אהרן דארנצחייג.

37. הספר יצא לא לפני תרל"א, כי גם הקדמת המו"ל וגם תולדות המחבר נכתבו בחול המועד סוכות תרל"א.

[טו]

ספר ציצים ופרחים ונקרא גם לקט אורות מחק"ל ת"ק, בהיותו לקט שכחה ופאה. אשר הניח בעל מאורי אור לעני כמוני יעקב ישראל נכאה. לבב נפשי בארץ עיפה ונלאה. אתה ה' כוננתה ה' תכון תפלתי לפניך קטורת. לקשר עטרת תפארת. כקרסי זהב בלולאות במחברת. האמונה והאדרת. לעולם תהיה גברת. והאמת תהא נהדרת. ^{אוצר החכמה}נדפס בבית המחבר בר"ה לאילנות שנת אז תצ"ח [תקכ"ח, 1768] לפ"ק. באלטונא... כ, [1] דף. 4°.

[טז]

ויקם עדות ביעקב עדותיו נאמנו מאד לא הביט און ביעקב. מדה במדה לא בטלה בסאסאה בשלחה תריבנה לרבות טמו"ן (ותחלת) אוכל"א ותרקב. להסיר ממנו עקצות פה ולזות שפתים דולקות ולב רע. והנם צרים עליו עד היות ראש חמור בשמונים כוב ורובע הק"ב. דביונים הלעג השאננים הבוז לגאיונים לרבות העוק"ב. אחר הנואף אשה חסר לב זהו הלומד תורה לפורקים עולה ודשים בעקב. הוי החוקקים חקקי און ומכתבים עמל כתבו חוקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם ועדיהם המה אידיהם בעצמות כזביהם יבוא רקב כאוכף לחמור מסקב. יראו ויבושו כמכחיש הידוע ונשבע על שקר שם נוקב. נכתב בספר ונחקק למען תהא האמת נהדרת ותתן אמת ליעקב. בהתחלת שנת וכתוב יושר דברי אמת [אלטונא 38] תקט"ז (1756). פו דף. 4°.

בשער הספר מתחילה הקדמה: „הצעת המחבר מישרים דובר“ — עד דף ג, ב. בספר תיאור מפורט של הריב ונכללו בו איגרות רבות לרבני הדור ותשובותיהם ובתוכן „אגרת שום“ (דף לב—נה). בסוף הספר „תפלה לאל חי“ 39.

[יז]

זה ספר תולדות אדם בליעל בית יהונתן הסופר 40. [אלטונא] 41 תקכ"ג 42 (1763). כ דף. 4°.

מדף ז ואילך הכותרת בראשי הדפים: „מעשי נצים ונבלות של אייבשיצר“. הספר מכיל קנח סעיפים. בראשו מכתב מתלמידי ר' אברהם ברודא לבנו ר' משה, אב"ד דק"ק הענא, מיום ח' אב תפ"ה (חתום: נתנאל ווייל). אחריו מכתב מאת ר' משה חאגיז מיום כו מרחשון תפ"ו לר' אריה לייב, רבה של אמשטרדם, ששימש אז אב"ד בק"ק רישא, טופס מגביית-עדות במאנהיים „למען דעת“ 43 וכן איגרות ומסמכים אחרים.

38. לפי האותיות.

39. „כתבתי לי בהיותי במצור ובמצוק מאויבי חנם. סדרתי לי בקשה לאמרה בסיום תי"ח“.

40. לפי צורת האות ס ב „הסופר“ אין ספק שתחילה היתה במקומה אות כ ושינוה מפני דרכי שלום.

41. לפי האותיות. הספר נדפס ללא שער וללא ציון מקום הדפוס ושנתו.

42. בכל אופן לא לפני כן. עיין דף יז, א על מה ששמע ר"י שטורס בבית-הכנסת הגדול באלטונא בימי תמוז תקכ"ב.

43. קונטרס „למען דעת“, כולל שלשה עמודים, נדפס כנראה באמשטרדם בשנת תקי"ג (בשנת כי פשה הנגלע טמא הוא לפ"ק). בקונטרס, איגרת ר' משה חאגיז לר' אריה לייב, רבה של אמשטרדם, וכרוז בלשון אשכנז, שהוצא באלטונא ביום כא בתמוז תפ"ה, שנדפס בשם „חויא דרבנן“ (אמשטרדם ת"ץ) — הכרוז נדפס בעברית ב„תורת הקנאות“ דף לז — איגרת רי"א, ועוד.

[260]

בסוף הספר "קצת השמטות מספר עדות ביעקב גם מעט מפתח עינים ובית יהונתן".
מסדר הספר ר' דוד און⁴⁴.

[יח]

פ ת ח ע י נ י מ ⁴⁵ הוא קונטרס אחרון להספר הגדול הנפלא שבירת לוחות האון
[אלטונא ⁴⁶ תקט"ז 1756]. טז דף. ⁴⁷ 4°.

[יט]

ש מ ש צ ד ק ה. דרוש לחתונה על מאמר הגמרא בחולין צא ע"ב אמר ר' עקיבא
שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע באיטליו של אימאוס, אשר דרשו ביום
חתונתו בש"ק פ' וישלח י"ד כסלו ולמחרתו יום א' שנת תק"ד ובסופו פירוש על
מאמר ריו"ל בכתובות סה ע"א כוס א' יפה לאשה. [אלטונא תק"ד, 1744]. ט דף
(חלק מ"הקשורים ליעקב").

[כ]

1 [מגלת ספר יציב פתגם וכתוב אליה קנים והגה והי. הוא קונטרס קטן ממה
שדרשתי וקוננתי על אבא מרי הגאון החסיד המפורסם כמוהר"ר צבי הירש אשכנזי
וצו"ללה"ה מאובין אשר הי' שר צבא ישראל אב"ד ור"מ בכמה קהלות קדושות
המפורסמות בארץ טורקיא ואשכנז ובסוף ימיו לעטרת צבי וצפירת תפארה היתה
על שכמו המשרה לשאר עמו בק"ק לבוב והגליל המעטירה הי"ת יגדיל הודה והדרה.
ושם נפטר בש"ט גדול וכל הארץ בוכים במר נפש כי עזב אותם ליום צרה. ולא
הייתי שם ביום הקבורה. וכבואי העירה ויצב יעקב מצבה הדורה. על קבורתו ועניתי
עליו דברים כנהוג בנפש מרה. במעמד רבים וחשובים ופומבי גדול אשר עמדו
לכבודו בשורה. ושמעו אמרי כי נעמו. ותהי בפייהם כדבש וכאלו טעם מן בו טעמו.
ומילתא אלבשיהו יקירא. ושלא לעבור על דברי חברי. ואנשי שלומי מה רבו מפצירי.
על גבי חרשו בעגלתי. למצוא חידתי. כתובה חרושה על לוח לבם בצפורן שמיר.
באהבתם ברית כרתי. אחת נשבעתי ולא אמיר ונענעתי להם ראשי. אף כי מצער
היא ותחי נפשי. באמרם אלי בדבר שיש הלול ה' חולקין כבוד לרב ואב. גם במקום
שח"ב. לאחרים החורים בו שחו"בה היא עליהם כל שעה כשעה ראשונה. ואף אם
היא אבלות ישנה. וישמעו נגידים כי אדבר דברים מרים כגידים. והגד אגיד חזות
קשה. ותהא בעיניהם כפרוטגמא חדשה. מנחה היא שלוחה. ויהיו דברי להם למנוחה.
לאבילי ציון המצויין בהלכה. הוא אדוני אבי מורי הגאון הקדוש זצ"ל זכרו לא ימוש
מתוך היהודים לטובה ולברכה. ושמא מתוכו ילמדו לס"ק. בסקירה א' הקדמות

44. עיין דף יט, ב: "ובשבירת לוחות שלי".

45. עיקרו (עד דף יג) תשובה לאיגרת ר' יחזקאל לנדא, שכתבה ביאמפולי בירח זיו תקי"ב
(עיין לוחות עדות, אלטונא תקט"ו, מא—מג). ר' יחזקאל מסיים כל משפט במכתבו באות ע —
לכן קרא רי"ע קונטרסו זה בשם פתח עינים. בהמשך הקונטרס: איגרת מאת ר' יעקב יושע,
בעל "פני יהושע", אל ר' אריה לייב, רבה של אמשטרדם, שכתבה בחירמישא ביום ח אדר"שני
תקי"ג (דף יג—יד); מכתב מאת ר' אברהם מאליר, רבה של באמבורג, לבעל "פני יהושע",
מיום כה אדר-ראשון תקי"ג; איגרת מאת ר' זוסמן, אב"ד דק"ק פאהריבישיטש, לבנו ר' יוסף
כהנא שלמד בשיבת אייבשיצר באלטונא מראש חודש תמוז תקי"א וטופס החרם של חכמי
בראד (תשע חתימות) מאלול תקי"ב; שטר גביית-עדות מיום יא ויב ניסן תקי"ג ונוסח הקמיע
שהיה בידי בתו של קלמן צעל בהאמבורג; "מאזני מרמה" — פירוש הגימטריאות והחלופים
שבקמיעות ותחינה על הריון המלכה יוליאנה, אשת פרידריך החמישי, מלך דניה.

46. ניכר לפי האותיות.

47. היא שנת ההופעה של "שבירת לוחות האון".

[261]

נפלאות נאותות. כאשר יסבול נושא הדרוש באותות ומופתים היקשים מדרשיים יסודתם בהדרי חדרי השכל מעז יצא מתוק ומהאוכל יצא מאכל. מריחים מכל אבקת רוכל. בדבר הלמד מענינו. לפי זמנו. וצירפתי לו בקשה. יסדתיה לאומרה כל י"ב חודש שנת אבולו בערבי ר"ח על מקום קבורתו הקדושה. גם החרוזים אשר תקנתי לחרות בעט ברזל על מצבתו אבן הראשה. וקראתי בשם מגילה זאת יצב פתגם. שיש במשמע מלות אלו למפרע דבר המצבה. אשר לא שנא ה' ואצל האבות אהובה. בשגם מלת יצב חסרת יו"ד הנבלעת בלשון ישנה אותיות צבי ושנא דמריה עליה (גם ר"ת צבי בן יעקב זכרון לבני צבי ועופר הנלקח ממני בעו"ה עודנו באבו נקטף מבית הספר) ועוד בו שלישיה ואינו זו מפשוטו להורות באמתת כוונת הדרוש ויבואר מתוכו שבכחה לעורר ישנים בכח הדבור ונותן נשמה. וגם היתה לו בזה תקומה. ויציב חלמא. וכן יקים ה' את דברו הטוב בגזירת עירין פתגמא. וינחמנו בכפלים. בשוב ה' את שיבת ציון וירושלים. הכותב בדמע יעקב בן הגאון החסיד כבוד קדושת אבא מארי כמוהר"ר צבי איש האלהים וצו"ללה ותנ"צבה. [אלטונא ת"ק, 1740]. יב דף. 4°.

[2] ספר יציב פתגם דברים מאירים קדושים וטהורים מהרב הגאון האמיתי שר התורה מנורה הטהורה הקדוש ונורא המקובל צדיק יסוד עולם רבינו יעקב עמדין וצוקלה"ה הנקרא יעב"ץ והוא דרוש והספד מר אשר עשה על שקיעת השמש שמשו דמר אביו הרב הגאון האמיתי איש אלקים קדוש וטהור יחיד בדורו רבן של כל ישראל רבינו צבי הירש אשכנזי וצוקלה"ה אבד"ק האמבורג אמשטרדם ואח"כ בק"ק לבוב ושם מנוחתו כבוד בעהמ"ח שו"ת חכם צבי ונלוה לזה ספר מגילת ספר מהגאון רבינו יעקב עמדין וצוקלה"ה והוא תולדות אביו הגאון חכם צבי זי"ע קורותיו והלוכו בקודש יחוסו לכבוד בית אבותיו גאוני וקדושי דור דור זי"ע. הספר יציב פתגם נדפס עוד בחיי המחבר וצ"ל באלטונא גם הס' מגילת ספר נדפס זה כבר בווארשא ומאז לא באו בדפוס והם יקר במציאות ות"ח להרב הג' המאה"ג... מוהר"ר צבי יחזקאל אבד"ק קראסניבראד אשר השאיל הספרים מדפוסים ישנים לעסק ההדפסה. בדפוס... ש"ר אלטיר טייכער שנת תרמ"ו (1886) לפ"ק. קאלאמעא. כח דף. 8°.

בראש הספר הקדמה מאת ר' צבי יחזקאל מיכלזאהן. אחריה נוסח השער במהדורה א. בסוף הספר כתב-הרבנות של ה"חכם צבי" כפי שנדפס ב"תולדות יעב"ץ".

[כא]

שאגת אריה אשר דרוש דרש הגאון הגדול... הרב הגדול בישראל אשר שמו נודע בשערים... החריף הבקי בנגלה ובנסתר נ"י פ"ה כמהור"ר יעקב נר"ו שהיה אב"ד בק"ק עמדין ולע"ע איתן מושבו... בק"ק אלטונא. והספיד על האי שופרא דבלי בארעא ה"ה גיסו הגאון האמיתי רבן של כל בני הגולה. המופלא ומופלג ארי' דבי' עילאי גברא קדישא ופרישא המקובל אלקי' כבוד מהור"ר ארי' ליב וצ"ל שהיה אב"ד בכמה קהלות קדושות ואח"כ נתקבל לעטרת צבי ולצפירת תפארה בעיר ואם בישראל ק"ק אמשטרדם המעטירה ונתבקש בישיבה של מעלה בליל שביעי של פסח יום שיר"ה [תקט"ו] לפ"ק... ובאשר שהדרוש ההספד הזה הוא מעט הכמות ורב האיכות כלול בכל אמרתי לזכות בו את הרבים להעלותו על מזבח הדפוס וזכות הרבים תלוי' בי המעתיק איש יהודי ברמו, באמשטרדם בדפוס חדש אשר הוקם ע"י האדון יאהן יאגסון ובביתו [תקט"ו, 1755]. ח דף. 4°.

[262]